

Not 75

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 20 december 2024 följande dom (mål nr 5984-23).

Bakgrund

1. Vid havet, insjöar och vattendrag gäller ett generellt strandskydd som omfattar land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

2. Länsstyrelsen får besluta om att upphäva strandskyddet i ett område om det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

3. L.J. och S.S. ansökte hos Länsstyrelsen i Blekinge län om att strandskyddet på fastigheten Hasslö 8:177 skulle upphävas. De anförde i huvudsak följande. De avser att renovera befintliga sjöbodar för uthyrning, uppföra en ny byggnad med altan samt restaurera befintliga bryggor som delvis har rasat. Området är redan ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften.

4. Länsstyrelsen avslag ansökan. I beslutet angavs följande.

5. Det strandskyddsområde som åtgärderna berör ligger inom det generella strandskyddet om 100 meter. Havskusten är av stort värde för både friluftslivet och djur- och växtlivet. Länsstyrelsen anser att en ändring av sjöbodarna för uthyrning samt uppförande av en ny byggnad inte kan anses ske inom ett område som uppenbart saknar betydelse för strandskyddets syfte. Fastigheten berörs av riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Fastigheten berörs även av det geografiska riksintresseområdet för högexploaterad kust enligt 4 kap. vilket innebär att exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön som möter hinder enligt 4 kap. 1–4 §§ inte får komma till stånd.

6. Länsstyrelsen ser en uppenbar risk att ett upphävande av strandskyddet längs hela strandområdet på fastigheten påverkar allmänhetens tillgång till strandområdet och kan ge en avhållande effekt eftersom området kan komma att upplevas som privatiserat. Vid en avvägning mellan intresset av att upphäva strandskyddet och det allmänna intresset av att platsen förblir oexploaterad och att sjöbodarna bibehålls för sitt syfte finner länsstyrelsen att det allmänna intresset bör överväga.

7. L.J. och S.S. överklagade länsstyrelsens beslut till regeringen och yrkade att regeringen skulle upphäva strandskyddet på fastigheten.

8. Regeringen avslag överklagandet. I beslutet angavs att det inte var uppenbart att det aktuella området saknade betydelse för strandskyddets syften och att det vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen inte hade kommit fram några omständigheter som utgjorde skäl att ändra länsstyrelsens beslut.

Yrkanden m.m.

9. L.J. och S.S. ansöker om rättsprövning av regeringens beslut.

Skälen för avgörandet*Rättslig reglering m.m.*

Rättsprövning

10. Av 1 och 3 §§ lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut framgår att en enskild får ansöka hos Högsta förvaltningsdomstolen om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

11. Enligt 7 § ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringens beslut om det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet. Om regeringens beslut inte upphävs, står det fast.

12. Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten (jfr prop. 1987/88:69 s. 23 ff. och 234).

Strandskydd

13. Enligt 7 kap. 13 § miljöbalken gäller strandskydd vid havet och vid insjöar och vattendrag. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. I 14 § första stycket anges att strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområdet).

14. Enligt 7 kap. 18 § första stycket 1 får länsstyrelsen i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område om det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

15. Vid prövning av strandskyddsfrågor ska enligt 7 kap. 25 § hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i en enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

16. De i målet tillämpliga bestämmelserna i miljöbalken är allmänt hållna och ger myndigheterna ett förhållandevis stort utrymme för bedömningar. I målet har inte kommit fram att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha felbedömt fakta eller överskridit gränserna för det handlingsutrymme som bestämmelserna ger eller att det vid handläggningen har förekommit något fel som kan ha påverkat utgången i ärendet. Det framgår inte heller klart av omständigheterna i målet att beslutet på annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därmed stå fast.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

I avgörandet deltog justitieråden *Ståhl, Classon, Gäverth* och *Anderson*.
Föredragande var justitiesekreteraren Ragnar Fahlin Strömberg.

Regeringen (Klimat- och näringslivsdepartementet, 2023-06-29):

Strandskydd råder vid havet, insjöar och vattendrag och omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet.

Enligt 7 kap. 18 § första stycket 1 miljöbalken får länsstyrelsen i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område om det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken ska hänsyn tas även till enskilda intressen vid prövning av frågor om strandskydd.

Av handlingarna i ärendet framgår att den aktuella fastigheten Hasslö 8:177 omfattas av generellt strandskydd enligt 7 kap. 14 § miljöbalken. Fastigheten ligger inom ett område som omfattas av riksintresse för hög-exploaterad kust enligt 4 kap. 4 § miljöbalken och riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Länsstyrelsen har bedömt att området är viktigt för växt- och djurlivet och är allemansrättsligt tillgängligt.

Regeringen konstaterar att det inte är uppenbart att området saknar betydelse för strandskyddets syften och instämmer i länsstyrelsens bedömning att det saknas förutsättningar för att upphäva strandskyddet i enlighet med ert önskemål. Det som ni har anfört i överklagandet föranleder ingen annan bedömning. Regeringen finner, vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen, att det inte framkommit några omständigheter som gör att länsstyrelsens beslut bör ändras. Överklagandet bör därför avslås.
– Regeringen avslår överklagandet.